

III. Évfolyam 2. szám - 2008. június

Majer Milán hallgató
Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
mahac@freemail.hu

A GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI VÉDELMI BIZOTTSÁG TEVÉKENYSÉGE AZ ÁRVÍZ ELLENI VÉDEKEZÉSBEN

Absztrakt

Alábbi cikkemben a Győr-Moson-Sopron Megyei Védelmi Bizottság tevékenységéről, illetve árvíz elleni munkájáról írok, kiemelten az elmúlt években elvégzett tevékenységéről, mely fontos és aktuális, hiszen Győrben a minden évben előforduló árvíz jelentős károkat okoz. A városvezetés azonban felismerte a védekezés fontosságát, mivel hosszú távon az árvízre történő felkészülés, és az annak elkerülésére irányuló törekvés kifizetődő. Ezáltal a kárenyhítés is egyszerűbb, és a lakosság szempontjából sem elhanyagolható dolog az, hogy a mindennapok során egyel kevesebb gond adódik, mellyel szembe kell nézniük.

In the following article, I show the work of the Defence Committee of Győr-Moson-Sopron County, especially its activities against floods, the work it has performed in the last few years in that area, as it is important and current since the annual floods occurring in Győr make significant damages. However, the city management has realized the importance of prevention as, in the long run, the preparations for floods and the effort to escape floods are profitable. By doing so, the damage alleviation is also easier, and it is not negligible from the point of view of local residents that they have to face fewer problems in their everyday lives.

Kulcsszavak: *árvíz, árvízvédelem, gát, gyakorlatok, kárenyhítés, újjáépítés, költségcsökkentés, városvezetés, szisztematikus tevékenység ~ flood, flood prevention, dyke, practices, damage alleviation, rebuilding, cost reduction, city management, systematic activity*

2005. Szeptember 22-én, csütörtökön a Győr-likócsi laktanya adott otthont a Győr-Moson-Sopron Megyei Védelmi Bizottság (MVB) által szervezett – „A Befogadó Nemzeti Támogatás [1] keretén belül segítségnyújtás megyei feladatait gyakorló foglalkozás”-nak.

A védelmi-igazgatási rendezvény részleteiről, a nap részletes programjáról dr. Szakács Imre, a megyei védelmi bizottság elnöke sajtótájékoztató keretében adott előzetes tájékoztatást Győrött, a Megyeházán.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Védelmi Bizottság 2004 decemberében döntött arról, hogy – az előző, 2001-ben megtartott gyakorlás után – megyei szintű gyakorlás keretében ismét végrehajt egy gyakorlatot.

A választás a NATO tagság kötelezettségéből fakadó, a Befogadó Nemzeti Támogatás (BNT) keretén belüli segítségnyújtás témájára, illetve az ehhez kapcsolódó feladatrendszer kimunkálására esett.

A „témaválasztás” indoklása: ez a terület a Győr-Moson-Sopron Megyei Védelmi Bizottságnak is új. A gyakorlás során egy új típusú feladat, egy olyan esemény, lehetséges probléma dolgozandó fel, amellyel eddig – bár az előírt szükséges okmányokkal, tervekkel már 2004 közepe óta rendelkezett a megye – a védelmi bizottság testülete a gyakorlatban, összefüggő végrehajtási folyamat során még nem találkozott.

Az MVB 2004 évben – a tervek kidolgozása, szervezetek kialakítása, kimutatások összeállítása kapcsán – több esetben foglalkozott a Befogadó Nemzeti Támogatással, annak hátterével, megjelenésének okaival, illetve mint a bizottság előtt álló új feladattal, melynek lényege:

A Magyar Köztársaság 1999. március 12-i csatlakozását követően vált az Észak-atlanti Szerződés teljes jogú tagjává. A teljes jogú tagság egy sor olyan követelményt, kötelezettséget ró a magyar társadalom egészére, amelyek gyors, rugalmas és maradéktalan végrehajtása új kihívásként jelentkezett és jelentkezik ma is, a közigazgatás, a védelmi-igazgatás, illetve a védelem bármelyik aspektusával foglalkozó polgári köztisztviselőkre, szervezetekre.

Ahhoz, hogy a szövetségi kötelezettségekből fakadó feladatokat Magyarország, a Magyar Honvédség, a polgári társadalom – esetünkben a Megyei Védelmi Bizottság, [2] amely a lakosság ellátásának, életének, egészségének és anyagi javainak megóvására alakult – megoldja, szükségessé vált egy új, a felsorolt feladatok mellett kialakításra kerülő feladat,- és tervrendszer kimunkálása.

Ez az új feladatrendszer a Befogadó Nemzeti Támogatás (BMT) elnevezés alatt működik. Az ezzel kapcsolatban jelentkező feladat a NATO csapatok átvonulását, ellátását, illetve az ezek során felmerülő igények kielégítésének biztosítását, tervezését jelenti megyei szinten. Hogy a bizottság a kapott feladatokat eredményesen megoldja, szükségessé vált:

1. a megyei szintű okmányok, kimutatások és munkacsoportok kialakítása, létrehozása
2. a különböző helyzetekben alkalmazható Intézkedési Terv elkészítése
3. a megyei, valamint a Honvédelmi Körzetek Képesség Listáinak összeállítása
4. és a Megyei Koordinációs Munkacsoportot létrehozása

Röviden és összefoglalva ezek tartalmáról, témájukról:

Az Intézkedési Terv a 2004. évi CV. törvényben [3] rögzített védelmi-igazgatási szervek részére összegyűjtve biztosítja mindazon ismereteket, szabályzókat, adatbázisokat, amelyek bevezetésével, alkalmazásával végzi a bizottság a szövetségi kötelezettségből a megyére háruló tevékenységet.

A Képesség Lista olyan tervezési eszköz, amely átfogó képet ad a megye, a városok, Honvédelmi Körzetek képességeiről. Összefoglalja és rendszerezi azokat a polgári képességeket, amelyek a felmerülő igények kielégítését szolgálják. Például: javító, karbantartó szolgáltatások, tárolási, egészségügyi szolgáltatások, polgári létesítmények igénybevételi lehetőségei, stb.

A Koordinációs Munkacsoport, olyan tervező, koordináló, feladat végrehajtó közösség, amely az Intézkedési Tervben meghatározott feladatokra történő felkészülést, maradéktalan végrehajtást végzi. A csoport összetétele széles szakmai bázison alapul, ezáltal alkalmas bármely probléma gyors, operatív megoldására.

A 2005. év szeptember 22-i gyakorlason mindhárom tervezési, illetve végrehajtási modul szerepelése megtörtént. A gyakorlason, a Befogadó Nemzeti Támogatás keretén belüli segítségnyújtás lehetőségeinek, formáinak megismerését, a meglévő megyei – városi képességlisták alapján, a gyakorlati segítségnyújtás kivitelezésének megszervezését gyakorolták.

A végrehajtás folyamatába bevonták Mosonmagyaróvár, Győr megyei jogú város és Tét Helyi Védelmi Bizottságait.

Azt kívánták elérni, hogy a Megyei Védelmi Bizottság, a bizottság Koordinációs Munkacsoportjának tagjai, illetve a gyakorlásba bevont Helyi Védelmi Bizottságok elnökei ismereteket szerezzenek az ilyen típusú feladatok kezeléséről.

A gyakorlás során nem törekedett senki arra, hogy egy – egy részfeladatot teljes mélységben kielemezzon, kidolgozzon. Nem ez a cél. A gyakorlás azt szolgálja, hogy magát a folyamatot ismerjük meg: amely magában foglalja az események bekövetkezése kapcsán kialakuló helyzetekre adandó válaszok egymást követő láncolatát, a megoldásban érintett szervezetek lehetőségeinek olyan aspektusú felmérését, amelyek az előkészítést, a döntést, a végrehajtásra történő felkészülést, és az azt követő gyakorlati segítségnyújtást szolgálják.

Egy, a valós helyzetet jól megközelítő körülmények beállításával azt gyakorolták, hogy a megyei és a helyi védelmi bizottságoknak hogyan kell reagálniuk hasonló helyzetben.

Melyek azok az együttműködési formák, segítségnyújtási lehetőségek, amelyek a szövetségi kötelezettségből adódó feladatok ellátása mellett, a lakosság biztonságát, az élet- és anyagi javak védelmét, az esetleges károk gyors felszámolását is elősegítik.

Mik és milyen tartalmúak azok az intézkedések, amelyek a döntés eredményeként a probléma megoldásához, a kialakult veszélyhelyzet elhárításához, illetve a segítségnyújtás legcélszerűbb formáihoz vezetnek. A gyakorlást hat mozzanatban tervezték végrehajtani, sikerrel.

Ezt követően, a gyakorlást követően technikai bemutatót tekinthettek meg a MH 12. Légvédelmi Rakétadandár, [4] a Katasztrófavédelmi Igazgatóság, a Győri Határőr

Igazgatóság, Győr megyei jogú város Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóság, a Megyei Rendőr-főkapitányság, illetve a Közlekedési Felügyelet eszközeiből.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Védelmi Bizottság (MVB) 2004. év februári testületi ülésen határozatot hozott, mely alapján – figyelembe véve a 244/2003.(XII.18.) számú Kormányrendeletben foglaltakat – két új Honvédelmi Körzetközpont kialakítására került sor a megyében, Tét és Pannonhalma városok irányításával

A 2004. év március hónapban megkezdett szervező, kidolgozó munka befejezését követően mindkét városban 2004. június 24-én került sor a körzetközpontot irányító Helyi Védelmi Bizottságok összeülésére.

Az üléseken az új Helyi Védelmi Bizottságok elnökei – Szabó Ferenc és Pánczél Benedek, polgármesterek - áttekintést adtak az év első félévében a védelmi igazgatás területén végzett munkáról, a felkészülés helyzetéről, illetve a bizottság további munkájával kapcsolatos elképzeléseikről.

A védelmi bizottságok elfogadták Szervezeti és Működési Rendjüket, valamint a 2004. második félévére szóló Munka- és Ellenőrzési Tervüket.

Az alakuló testületi üléseken részt vett dr. Szakács Imre, a Megyei Védelmi Bizottság elnöke, aki elmondta, hogy a Dunántúlon elsőként Győr-Moson-Sopron megye hajtotta végre azt az átalakító, átszervező munkát, amelynek eredményeként valamennyi kistérségi székhely egyben Honvédelmi Körzetközponttá is vált.

Megemlítendő külön a Téten és Pannonhalmán megalapított Kistérségi Vegyes Feladatú Társulás is, [5] melyek e két városban 2006. év nyara óta működnek, és az fentebb említett feladataik mellett magas szintű gazdasági tevékenységet is ellátnak. Így a gazdasági gyarapodás célja mellett, sikereik esetén generálják a veszélyhelyzetekben megvalósított védekezés és tevékenység egyre magasabb szinten lehetővé válását.

Tekintettel arra, hogy a felkészülés, reagálás és védekezés minősége nagyban függ a képzések, illetőleg a rendelkezésre álló személyi állomány számától (személyi feltételek), illetve a berendezések számától és minőségétől (tárgyi feltételek), fontos erre a két feltétellel gondot fordítani.

A kistérségi társulások nagyban hozzá tudnak járulni anyagi támogatásukkal a tárgyi feltételek javulásához, illetve legújabb törekvésükként a személyi feltételek javításához. A fentebb említett két társulás illetékességi területén csak a polgármesterek részesültek oktatásban, ellenben fél éve egy olyan tendencia látszik kibontakozni, melyben a társulások kedvező telek, illetve házvásárlási lehetőségekkel támogatják az arra a vidékre letelepedni szándékozó hivatalos szervek dolgozóit, ezáltal is a bővíteni igyekeznek a lehetséges hozzá értő személyek létszámát.

A tűzoltóság, rendőrség, katonaság dolgozói ezeken a vidékeken jobb eséllyel szállhatnak harcba ingatlan szerző tevékenységük során, mint „civil” társaik. Jól mutatja e törekvést a szolgálati lakások számának bővülése, illetve Téten a Kistérségi Rendőrállomás létre hozása,

valamint a Pannonhalmi Rendőrőrs munkába állítása, természetesen mindkét épület új építésű, friss átadással, természetesen komoly technikai (számítógépek, szolgálati autók) felszereltséggel.

Dr. Szakács Imre felhívta az új testületek figyelmét arra, hogy a katasztrófa-helyzetekre történő időbeni felkészülés minden város, illetve körzetközpont vezetésének elengedhetetlen feladata.

A győri polgármester helyettes hangsúlyozta, hogy az erre irányuló feladatok eredményes végrehatásában a védelmi bizottságoknak kiemelkedő szerepe, feladata, és körültekintést igénylő tevékenysége van, hiszen Győr-Moson-Sopron megye nagy vízfelületekkel rendelkezik, Győr város a „vizek városa”, [6] rengeteg folyó és holtág található a megyében.

Ezek évi rendszerességgel kis is öntenek medrűkből, tehát a védelmi bizottságok legfontosabb, és legaktuálisabb feladata az árvíz elleni védekezés. Így a gyakorlatokkal el lehet érni, hogy minél kisebb anyagi kárt okozzon az árvíz, illetőleg kisebb forrásokból, gyorsabban, egyre magasabb szinten lehessen elvégezni a munkákat.

2006-ban harmadfokú készütség volt Győrben: több csónakház, szórakozóhely és a városi uszodát is elöntött a víz.

Az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság védelmi osztagát is készütségbe helyezték, és harmadfokú árvízvédelmi készütséget rendeltek el a Nagy-Duna Dunaremete és Vének közötti szakaszán is. Janák Emil igazgató szerint nem számítottak vészhelyzetre, de árvízi jelenségekre – például buzárokra – igen. Továbbá megállapította, hogy megközelítőleg 600-700 centiméteren tetőzik a folyó. Csak összehasonlításként: az emlékezetes 2002. augusztusi áradásnál nyolc méternél magasabb vízállást mértek.

Az árvíz a Mosoni-Dunát és a Rábát is érintette, de ezeken a folyókon még csak elsőfokú szokott lenni a készütség. Győrben 540–560 centiméteres vízállás valószínű az árvíz első szakaszában, míg a tetőzés hat méter felett lesz, ami még így is 1 méterrel elmarad a 2002. évi kiemelkedően nagy árvíztől.

Mindez azonban azt jelenti, hogy több csónakház és uszoda is víz alá kerülhet. Molnár Péter városi sportigazgató arról tájékoztatta a közvéleményt, hogy az előrejelzések ismeretében ilyenkor bezárják az uszodát. „Minden pontos ütemterv szerint zajlik. Az alagsorból és a földszintről menekíteni kell a felszereléseket és az eszközöket, de még az ablakokat is, amelyek korábban többször betörték árvízkor”. A sportigazgatóság műszaki igazgatója, Csatári Jenő szerint a 22 tagú személyzetnek azonnal menteni kell a szivattyúkat, a motorokat, a szauna kályhát, az öltözőkben található személyes holmikát pedig szintén feljebb kell hozniuk egy szinttel.

Az az árhullám időtartamától függ, mennyi ideig nem használhatják az uszodát, hiszen a falaknak meg kell száradni festés és fertőtlenítés előtt. A 2002-es árvíz után két és fél hónapig szünetelt a nyitva tartás és 33 millió forintos kárt szenvedett az intézmény. A költségeket csökkentik, hogy az alagsort korábban kicsempézték; növeli, hogy annak idején a medence került az első emeletre és a gépészet a földszintre.

A Mosoni-Duna másik partján, a Révfaluban álló népszerű szórakozóhely föld alatti diszkó [7] helyiségében az árvizek során átlagban 1 méter 20 centiméter magasan áll a víz.

Főként ismerősök és rokonok segítenek abban, hogy a hangtechnikai berendezést és az árut felhozzák az emeletre. Szarvas Zoltán üzletvezető maga is búvárruhát szerzett a mentéshez, ebben gyakorlatot szerezhett négy éve minden éven, amikor a fenti asztaloknál ülők fejmagasságáig ért a víz.

A helyiséget egyébként igyekeztek úgy kialakítani, hogy még a legnagyobb tömegű árhullám se tegyen benne kárt, a fapadlót például megfelelő lakkal vonták be, a fenti és a lenti helyiség áramellátását pedig szakaszolták. Mindez elemi érdeke a vállalkozónak, mivel ártéri épületekre biztosítást sem lehet kötni.

A tetőzés várható időpontját akkor tudják megmondani, ha Ausztriában már nem árad a Duna. Folyamatosan több, vagy az összes szivattyútelepet kell működtetni.

A győri Káptalan domb az árvíz előtt.

A győri Káptalan domb az árvíz alatt.

A 2003. évi védelmi igazgatási rendszergyakorlat:

A Kormány az éves védelmi felkészítési terve alapján 2003. szeptember 26. és október 20. között vezette le a VÉDELEM-2003. védelmi igazgatási rendszergyakorlatát.

A gyakorlat általános célja az országos irányítószervek és a megyei védelmi bizottságok válsághelyzeti védelmi igazgatási tevékenységének gyakorlása, továbbá az új típusú kihívásoknak megfelelő szervezetek és eljárási szabályok alkalmazása volt.

A dr. Szakács Imre, a Győr-Moson-Sopron Megyei Védelmi Bizottság elnöke által vezetett megyei gyakorlaton részt vettek a helyi védelmi bizottságok, a kijelölt megyei szervek, önkormányzati hivatalok, összesen 23 szervezet válságkezelő törzsei.

A gyakorlat során megtörtént a védelmi igazgatási szervek készenlétkébe helyezése, ügyeleti rendszerük felállítása, működött a megyei védelmi bizottság adatgyűjtő, értékelő, elemző Monitoring-rendszere. [8]

Az ország biztonsági stratégiájának megfelelően a megyei gyakorlat középpontjában is a lakosság, a közigazgatás, a gazdasági élet komplex biztonságának szavatolása, garantálása és megőrzése állt.

Szerepeltek a gyakorlat levezetési tervében a megelőző válságkezelési feladatok, a megye településeinek potenciális veszélyeztetettsége alapján betervezett katasztrófa-elhárítási feladatok, a nemzetközi terrorizmus elleni védekezés feladatai, a migrációs,- menekült helyzet válságkezelése és a közigazgatás mozgósítási feladatainak gyakorlása is.

A megye adottságai alapján a védelmi igazgatás szervei fokozott figyelmet fordítottak, és fordítanak a mai napig is a közlekedési, ipari, vegyi katasztrófák megelőzésére, a

határforgalomból adódó válsághelyzeti feladatokra. A vízkár elhárítási veszélyhelyzetek kezelésére, a humán- és az állatjárvány megelőzésével, kezelésével kapcsolatos feladatokra.

Minden veszélyhelyzet esetén van egy szakmailag illetékes megyei irányítószerv, amelyet más együttműködő szervek segítenek a válságkezelésben. A válsághelyzetek kezelését az illetékes polgármester, helyi védelmi bizottság, vagy a megyei védelmi bizottság koordinálja, így történt ez a gyakorlat során beállított helyzetekben is.

A megyei védelmi bizottság a gyakorlat végén tartott ülésén értékelte a végrehajtást. Megállapította, hogy a gyakorlatba bevont szervek felkészülése, a gyakorlat végrehajtása szükséges és eredményes volt, a tapasztalatokat feldolgozza és a jövőben hasznosítja a védelmi felkészítés, válságkezelés során.

Hivatkozások

1. <http://web.b-m.hu/belugy/bmjog.nsf/cda8258f45faba0cc12569480042e930/b20d9a9644ae3060c1256dd4003850e9?OpenDocument>
2. <http://cyberpress.sopron.hu/article.php?id=11789>
3. http://www.hm.gov.hu/files/9/3857/2004._evi_cv._torveny.pdf
4. <http://www.raketadandar.hu/>
5. <http://www.b-m.hu/idea/tan1.doc>
6. http://www.sze.hu/ep/arc/irod/SA1998_Gyor_vizpartjai/
7. <http://www.gyori-bahnhof.hu/>
8. <http://www.kvvm.hu/szakmai/karmentes/kiadvanyok/karmutmutato2/karmutm2-1.htm>